

ZA VEĆU TRANSPARENTNOST RADA JAVNIH MEDIJSKIH PREDUZEĆA (SERVISA)

-izvještaj-

Autor: Dragoljub Vuković

U Podgorici 19. aprila 2024.godine

Finansira
Evropska unija

institut alternativa

Ministarstvo
javne uprave

Rezime

U Crnoj Gori na nivou države djeluje jedan medijski javni servis (JMS) i 14 lokalnih, od kojih šest emituju i radijski i televizijski program, a ostali samo radijski. Svih sedam javnih RTV servisa ima veb sajtove, a od javnih radio servisa samo Radio Danilovgrad nema veb sajt.

Samo devet JMS je objavilo na veb sajtovima imena članova/ca svojih savjeta, a samo osam i odluke upravljačkih tijela, dok su samo RTCG i RT Pljevlja objavili ugovore sa direktorima. RTCG je objavio samo ugovor sa generalnim direktorom, ali ne i sa direktorima radija i televizije.

Obrasce za prigovore gledalaca/slušalaca objavilo je samo osam JMS, ali ne i prigovore. Jedino na prvoj strani veb sajta Radio Bara nalazi se vidljiva oznaka za obrazac za prigovore. Iako zakon obavezuje nacionalni javni medijski servis (RTCG) da ima instituciju inokosnog zaštitnika slušalaca/gledalaca (ombudsman), ta institucija je skrivena i treba se pomučiti da se pronađu podaci o njoj na veb sajtu.

Samo na veb sajtu RT Rožaje objavljen je spisak zaposlenih sa mjesečnim zaradama.

Nijedan javni medijski servis nema objavljene podatke o varijabilnim dodacima na mjesečne zarade zaposlenih, kao ni podatke o spoljnim saradnicima i iznosima njihovih honorara.

Pozivi na javne rasprave objavljeni na veb sajtovima samo šest JMS, a na pet i izvještaji sa javnih rasprava.

Nacionalni javnim medijski servis bi, prema mišljenju učesnika fokus grupe u kojoj su bili predstavnici organizacija civilnog društva, trebao da prednjači po transparentnosti, a to nije tako. Kao problematično je istaknuto to što javnost ne zna kakva su i kolika primanja zaposlenih. Takođe je istaknuto kao problematično to što lokalni javni emiteri ne objavljuju podatke o zaposlenima i njihovim primanjima.

Predstavnici javnih medijskih preduzeća, učesnici fokus grupe, su bili mišljenja da transparentnost treba podići na viši nivo, uz saglasnost da stranice na kojima su objavljeni dokumenti nijesu pretražive, kao i da dokumenti nijesu u mašinski čitljivim formatima.

Javna medijska preduzeća (servisi) bi trebala da maksimalizuju svoju otvorenost prema građanima/građankama koji su njihovi indirektni finansijeri, objavljujući na veb sajtovima blagovremeno i u kontinuitetu sva dokumenta i relevantne informacije o svome radu i poslovanju, glavna je preporuka ovog izvještaja.

Uvod

Izvještaj **“Za veću transparentnost rada javnih medijskih preduzeća (servisa)”** je rezultat istoimenog projekat koji je uradila Nevladina organizacija Pro NEN¹ kao dio šireg programa pod nazivom „**Civilno društvo za zdrava, djelotvorna, održiva i transparentna**

¹ Pro NEN je nevladina organizacija iz Podgorice (osnovana 2000. godine), fokusirana na razvoj novih elektronskih medija i njegovanje kulture komunikacije.

javna preduzeća (BEST SOEs)“ koji realizuje Institut alternativa. Izvještajem su obuhvaćeni Radio i TV Crne Gore i 14 lokalnih javnih medijskih preduzeća (servisa).

Opšti cilj projekta bio je smanjenje prostora za zloupotrebe i korupciju u radu javnih medijskih preduzeća (servisa), a specifični cilj osnaživanje zainteresovane javnosti za borbu protiv korupcije i za integritet javnih medijskih preduzeća.

Izvještaj je baziran na podacima koji su, na osnovu upitnika (*nalazi se na kraju izvještaja*), ponudila javna medijska preduzeća i na podacima koje je prikupio autor izvještaja uvidom u sadržaj zvaničnih internet publikacija (veb sajtovi) javnih medijskih preduzeća. Jedinstveni upitnik je, uz odgovarajuću poruku, upućen na adrese svih 15 javnih medijskih preduzeća (servisa), ali je samo sedam njih popunilo upitnike², dok ostali to nijesu učinili ni nakon dodatne molbe i urgencije³.

Izvještaj se temelji i na projektom predviđenim razgovorima u okviru dvije fokus grupe, od kojih su jednu činili predstavnici organizovanog civilnog društva⁴, a drugu predstavnici javnih medijskih preduzeća obuhvaćenih istraživanjem⁵. Razgovor u prvoj fokus grupi je bio usredsređen na transparentnost rada javnih medijskih preduzeća, a u drugoj na insajderske, samokritičke uvide u transparentnost javnih medijskih servisa.

Komunikacioni kanali javnih medijskih servisa

U Crnoj Gori na nivou države djeluje jedan medijski javni servis (Radio i televizija Crne Gore) i 14 lokalnih, od kojih šest emituju i radijski i televizijski program (RT Nikšić, RT Pljevlja, RT Budva, RT Rožaje, RT Podgorica, RT Herceg Novi), a ostali samo radijski (Radio Bar, Radio Tivat, Radio Kotor, Radio Cetinje, Radio Danilovgrad, Radio Berane, Radio Andrijevica, Radio Bijelo Polje).

Svaki od sedam javnih radio-televizijskih servisa ima vlastiti veb sajt/portal, a samo nacionalni javni servis (RTCG), osim veb sajta koristi za komunikaciju sa javnošću čak sedam postojećih društvenih mreža i platformi. Svoje stranice na četiri društvene mreže imaju RT Budva i RT Podgorica, a RT Hereg Novi, RT Nikšić i RT Rožaje na tri. RT Pljevlja koriste samo dvije.

Naziv javnog medijskog servisa	Kanali komunikacije							
	Veb sajt	Fejsbuk	You Tube	Instagram	X (bivši Tviter)	Tik Tok	Viber	Telegram
RTCG								
RT Budva								
RT Podgorica								
RT Herceg Novi								
RT Nikšić								
RT Rožaje								
RT Pljevlja								

² Upitnik su popunili Radio Bar, Radio Kotor, RT Herceg Novi, Radio Cetinje, RT Pljevlja, RT Rožaje i Radio Berane.

³ Upitnik nijesu popunili RTCG, RT Budva, Radio Tivat, RT Nikšić, RT Podgorica, Radio Danilovgrad, Radio Bijelo Polje i Radio Andrijevica.

⁴ Od 40 pozvanih, na razgovor se odazvalo 15 predstavnika 11 nevladinih organizacija: Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju, NVO Breznica, NVO Natura, NVO Prima, Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO), NVO Aktivna zona, Savez slijepih Crne Gore, NVO Behar, Udruženje za prava radnika, NVO Super zvijezda, NVO Zelena dolina.

⁵ Pozivu na razgovor odazvali su se predstavnici Radio Bara, Radio Kotora, RT Herceg Novog, Radio Cetinja i Radio Danilovgrada.

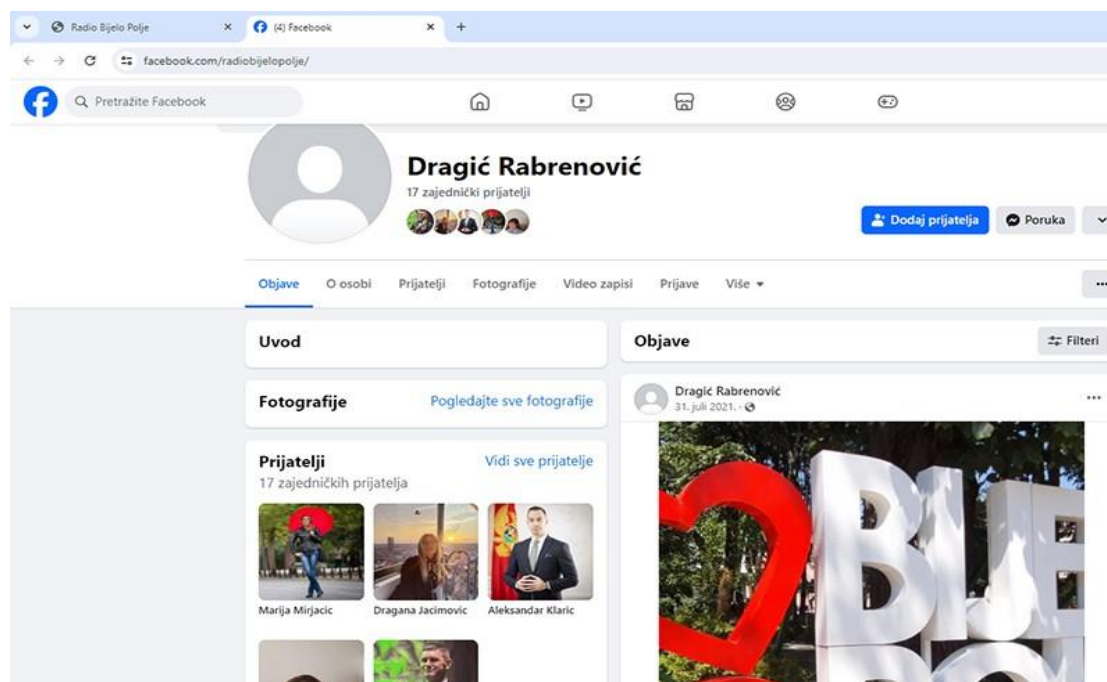
Od osam javnih radio servisa, sedam ima veb sajtove, a šest od njih koristi i po tri društvene mreže.

Veb sajt nema Radio Danilovgrad, ali koristi društvene mreže Fejsbuk i Instagram, a neznatno i Jutjub (objavljen samo jedan video, o asfaltiranju putu do zgrade radija)⁶. Internetsku stranicu za online distribuciju audio sadržaja SoundCloud koriste Radio Kotor i Radio Bijelo Polje.

Radio Cetinje Instagram koristi samo za objavljivanje oglasa.

Naziv javnog medijskog servisa	Kanal komunikacije				
	Veb sajt	Jutjub	Fejsbuk	Instagram	Soundcloud
Radio Kotor	Ima	Ima	Ima	Ima	Ima
Radio B.Polje	Ima	Ima	Ima	Ima	Ima
Radio Tivat	Ima	Ima	Ima	Ima	
Radio Bar	Ima	Ima	Ima	Ima	
Radio Cetinje	Ima	Ima	Ima	Ima	
Radio Berane	Ima	Ima	Ima	Ima	
Radio Andrijevića	Ima	Ima	Ima	Ima	
Radio Danilovgrad	Nema	Ima	Ima	Ima	

Kada se klikne na ikonicu FB na veb sajtu Radija Bijelo Polje, otvara se fejsbuk stranica na ime jednog od zaposlenika, bivšeg direktora. Ako se pretražuje na samom fejsbuku, onda se otvara zvanična fejsbuk stranica ovog lokalnog javnog radija.

Savjeti javnih medijskih servisa i njihov rad

⁶ Na sajtu opštine Danilovgrad (<https://www.danilovgrad.me/me/radio-danilovgrad>) postoji informacija o lokalnom javnom emiteru i dva dokumenta koja se tiču Radio Danilovgrada – Pravilnik o hitnim nabavkama i Pravilnik o nabavkama male vrijednosti.

Od 15 javnih radio i tv servisa, samo njih devet je na svojim veb sajtovima objavilo imena članova/ca savjeta, a samo tri su objavila i e-mail adrese savjeta, odnosno članova savjeta.

Radio Bijelo Polje je na veb sajtu objavilo samo broj članova Savjeta, ali ne i imena tih osoba.

Na portalu Radia Andrijevice navodi se da Savjet ima tri člana, a u odluci o njihovom izboru, koja se nalazi u rubrici Dokumenti, objavljena su njihova imena.

Radio Danilovgrad nema objavljene nikakve podatke o ovom upravljačkom tijelu.

Sedam lokalnih javnih medijskih servisa je na svojim veb sajtovima objavilo neke odluke savjeta, a samo pet zapisnike sa njihovih sjednica.

Na veb sajtu Radio Tivta objavljena su dva broja internog biltena, u kojima su objavljene neke odluke Savjeta.

PODACI O SAVJETIMA JAVNIH MEDIJSKIH PREDUZEĆA					
Naziv javnog medijskog servisa	Samo broj članova	Imena članova savjeta	Kontakti	Odluke Savjeta	Zapisnici sa sjednica
RTCG		Da	Da	Da	Da
RT H.Novi		Ne	Ne	Da	Da
RT Budva		Da	Ne	Ne	Ne
RT Pljevlja		Da	Da	Da	Da
RT Podgorica		Da	Ne	Da	Da
RT Nikšić		Ne	Ne	Ne	Ne
RT Rožaje		Da	Da	Da	Da
Radio Bar		Da	Ne	Da	Ne
Radio Tivat		Da	Ne	Ne	Ne
Radio Kotor		Da	Ne	Ne	Ne
Radio Cetinje		Ne	Ne	Da	Ne
Radio Berane		Ne	Ne	Ne	Da
Radio Andrijevice		Da	Ne	Da	Ne
Radio Bijelo Polje	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Danilovgrad	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Šta je sa direktorima javnih medijskih servisa

Svi javni medijski servisi na veb sajtovima imaju informacije o tome ko im je direktor, osim Radio Danilovgrada (nema veb sajt), ali samo njih pet nudi i kontakt e-adrese tih osoba.

Nacionalni javni medijski servis (RTCG) ima među dokumentima objavljen ugovor o radu sa generalnim direktorom, ali ne i sa direktorima televizije i radija.

Samo jedan od lokalnih javnih medijskih servisa ima na veb sajtu objavljen ugovor sa direktorom. Riječ je o RT Pljevlja.

Radio Andrijevice je objavila rješenje o plati svoje v.d. direktorice.

Naziv javnog medijskog servisa	Podaci o direktorima/cama javnih medijskih servisa		
	Ime i prezime	Kontakt (e-mail)	Ugovor
RTCG	Da	Ne	Da
RT Herceg Novi	Da	Da	Ne
RT Budva	Da	Ne	Ne
RT Pljevlja	Da	Ne	Da
RT Nikšić	Da	Ne	Ne
RT Podgorica	Da	Ne	Ne
RT Rožaje	Da	Da	Ne
Radio Bar	Da	Ne	Ne
Radio Tivat	Da	Ne	Ne
Radio Kotor	Da	Ne	Ne
Radio Cetinje	Da	Da	Ne
Radio Berane	Da	Ne	Ne
Radio Andrijevića	Da	Ne	Ne
Radio Bijelo Polje	Da	Da	Ne
Radio Danilovgrad	Ne	Ne	Ne

Ko i kako u javnim medijskim servisima štiti prava slušalaca/gledalaca

Na osnovu informacija objavljenih na veb sajtovima javnih medijskih servisa, samo četiri imaju inokosne ili kolektivne zaštitnike gledalaca/slušalaca, dok osam ima objavljene obrasce za prigovore, ali nema objavljenih prigovora⁷.

Nijedan od javnih medijskih servisa nije našao za shodno da objavi jedinstveni Kodeks novinara/ki Crne Gore.

Iako zakon obavezuje nacionalni javni medijski servis (RTCG) da ima instituciju inokosnog zaštitnika slušalaca/gledalaca (ombudsman), ta institucija je skrivena i treba se pomučiti da se pronađu podaci o njoj na veb sajtu. Preko internog pretraživača na veb sajtu nije moguće doći ni do obrasca za prigovore, već jedino uz pomoć eksternog pretraživača Gugl.

Poslovnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG takođe nije lako dostupan.

RT Podgorica ima Poslovnik o radu Komisije za prigovore, ali nema obrasca, niti podataka o sastavu komisije i načinu njenog rada.

Jedino na prvoj strani veb sajta Radio Bara nalazi se vidljiva oznaka za obrazac za

⁷ Iz RT Rožaje su kazali da će prigovore i odluke objavljivati kada ih budu imali.

prigovore.

Na veb sajtu Radio Andrijevice postoji obrazac za dostavljanje prigovora, ali se on nalazi među dokumentima, a ne negdje gdje bi bio vidljiv. Nema podataka o tome ko o prigovorima odlučuje i kako.

Obrazac za prigovore postoji među dokumentima objavljenim na veb sajtu Radio Bijelo Polje, ali nema nikakve informacije o postojanju komisije, niti o postojanju ovog obrasca, kao ni o procedurama u slučaju podnošenja prigovora.

Obrazac za prigovore nije vidljiv ni na veb sajtu RT Herceg Novi, pa se samo pretragom može doći do njega, pod uslovom da se zna naziv dokumenta. Nema ni informacije o postojanju komisije, kao ni o procedurama u slučaju podnošenja prigovora.

Naziv javnog medijskog emitera	KOMISIJA/OMBUDSMAN			
	Postoji komisija/ombudsman	Obrazac za prigovore	Objavljeni prigovori	Objavljene odluke
RTCG	Da	Da	Da	Da
RT Herceg Novi	Ne	Da	Ne	Ne
RT Budva	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Nikšić	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Podgorica	Da	Ne	Ne	Ne
RT Pljevlja	Da	Ne	Ne	Ne
RT Rožaje	Da	Da	Ne	Ne
Radio Bar	Ne	Da	Ne	Ne
Radio Tivat	Ne	Da	Ne	Ne
Radio Kotor	Ne	Da	Ne	Ne
Radio Cetinje	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Berane	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Andrijevice	Ne	Da	Ne	Ne
Radio Bijelo Polje	Ne	Da	Ne	Ne
Radio Danilovgrad	Ne	Ne	Ne	Ne

Zaposleni i njihove zarade

Na veb sajtu nacionalnog javnog medijskog servisa (RTCG) objavljen je dokument o sistematizaciji radnih mjesta iz 2021. godine, kao i kasnije odluke o promjenama pravilnika koji reguliše pitanja sistematizacije.

Na veb sajtovima osam lokalnih javnih medijskih servisa objavljen je interni akt o sistematizaciji radnih mjesta, a na veb sajtovima sedam javnih medijskih servisa spisak zaposlenih.

Samo RT Rožaje ima objavljen spisak zaposlenih sa iznosima mjesečnih zarada.

Nijedan javni medijski servis nema objavljene podatke o varijabilnim dodacima na mjesečne zarade zaposlenih, kao ni podatke o spoljnim saradnicima i iznosima njihovih honorara.

Naziv javnog medijskog servisa	Zaposlenici/honorarci i njihove zarade				
	Postoji akt o sistematizaciji radnih mjesta	Postoji spisak zaposlenih	Postoji spisak zaposlenih sa mjesečnim zaradama	Postoji spisak zaposlenih sa varijabilnim dodacima na zaradu	Postoji spisak spoljnih saradnika i njihovi honorari
RTCG	Da	Da	Ne	Ne	Ne
RT Herceg Novi	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Budva	Ne	Da	Ne	Ne	Ne
RT Pljevlja	Da	Da	Ne	Ne	Ne
RT Nikšić	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Podgorica	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Rožaje	Da	Da	Da	Ne	Ne
Radio Bar	Da	Da	Ne	Ne	Ne
Radio Tivat	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Kotor	Da	Da	Ne	Ne	Ne
Radio Cetinje	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Berane	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Andrijevica	Ne	Da	Ne	Ne	Ne
Radio Bijelo Polje	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Danilovgrad	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Javne rasprave, planovi, izvještaji

Samo šest javnih medijskih servisa na svojim veb sajtovima ima objavljene pozive na javne rasprave, dok na pet veb sajtova ima i izvještaja sa tih javnih rasprava.

Devet javnih medijskih servisa je objavilo na veb sajtovima produkcione planove, a sedam i izvještaje o realizaciji tih planova.

Na veb sajtovima osam javnih medijskih servisa mogu se naći finansijski planovi i izvještaji o realizaciji tih planova.

Devet javnih medijskih servisa je na svojim veb sajtovima objavilo izvještaje eksternih revizora.

Naziv javnog medijskog servisa	JAVNE RASPRAVE, PLANOVI, IZVJEŠTAJI						
	Postoje pozivi na javne rasprave	Postoje izvještaji sa javnih rasprava	Postoji produkcion plan	Postoji izvještaj o realizaciji produkcionog plana	Postoji finansijski plan	Postoji izvještaj o ispunjenju finansijskog plana	Postoji izvještaj revozora
RTCG	Da	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
RT H.Novi	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
RT Budva	Ne	Ne	Da	Da	Da	Da	Da
RT Nikšić	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Da
RT Podgorica	Ne	Ne	Da	Ne	Da	Da	Da
RT Pljevlja	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Rožaje	Ne*	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Bar	Ne	Ne	Da	Da	Da	Da	Da
Radio Tivat	Ne	Ne	Ne	Ne	Da	Da	Da
Radio Kotor	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Radio Cetinje	Ne	Ne	Da	Da	Da	Da	Da
Radio Berane	Ne	Ne	Da	Da	Da	Da	Da
Radio Andrijevica	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio B. Polje	Da	Ne	Da	Da	Da	Da	Da
Radio Danilovgrad	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Marketing, konkursi, oglasi, nabavke

Na veb sajtovima 12 javnih medijskih servisa objavljeni su cjenovnici marketinških usluga.

Konkurse na svojim veb sajtovima imaju četiri javna medijska servisa, a dva oglase.

Samo na veb sajtovima dva javna medijska servisa objavljeni su pozivi za javne nabavke i odluke o izboru ponuđača, a na tri i ugovori sa ponuđačima.

RTCG nije objavio niti jedan poziv niti odluku, ali jeste ugovor sa ponuđačem.

Radio Bar u meniju na sajtu nema oznake za marketing, ali u dokumentima ima cjenovnik.

U dijelu sajta RT Nikšić koji je u meniju označen kao dokumenti uglavnom su objavljeni putni nalozi, a prvi dokument na koji se naiđe je finansijski izvještaj za 2019. godinu i programski izvještaji objavljeni godinu ranije.

Naziv javnog medijskog servisa	Marketing, konkursi, oglasi, nabavke					
	Postoji cjenovik	Objavljeni konkursi	Objavljeni oglasi	Objavljeni pozivi za javne nabavke	Objavljene odluke o izboru ponuđača	Objavljeni ugovori sa ponuđačima
RTCG	Da	Da	Da	Ne	Ne	Da
RT H.Novi	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Budva	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Nikšić	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Podgorica	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
RT Pljevlja	Da	Ne	Da	Da	Da	Da
RT Rožaje	Da	Ne*	Ne	Ne*	Ne	Ne
Radio Bar	Da	Ne*	Ne	Ne*	Ne	Ne
Radio Tivat	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Kotor	Da	Ne	Ne	Da	Da	Da
Radio Cetinje	Ne	Ne*	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Berane	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Andrijevica	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio B. Polje	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Radio Danilovgrad	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Šta je istaknuto na sastancima fokus grupa

Nacionalni javnim medijski servis bi, prema mišljenju učesnika fokus grupe u kojoj su bili predstavnici organizacija civilnog društva, trebao da prednjači po transparentnosti, a to nije tako. ("I sada je to državna radio-televizija, kako god da je zovemo"). Kao problematično je istaknuto to što javnost ne zna kakva su i kolika primanja zaposlenih. („Šta tamo rade ljudi? Postoji priča o ljudima koji su na platnom spisku, a ne rade godinama“.)

Takođe je istaknuto kao problematično to što lokalni javni emiteri ne objavljuju podatke o zaposlenima i njihovim primanjima, pogotovo one o varijabilnim naknadama. Konstatovano je da ne postoji normativna uređenost raspodjele varijabile i da se zbog toga te informacije kriju od javnosti.

Istaknuto je da su akti o sistematizaciji radnih mjesta osnova koja pokazuje transparentnost u radu.

Po mišljenju učesnika ove fokus grupe, u savjetima javnih medijskih preduzeća su zastupljeni ljudi koje podržavaju političke partije i oni promovišu parcijalne interese, pa se teško izboriti za neke ideje od javnog interesa. Takođe je navedeno da su lokalni javni medijski servisi mjesta za partijsko zapošljavanje i da ima zloupotreba pri zapošljavanju.

Građani i građanke bi trebali da budu upućeni u sve segmente poslovanja javnih medijskih preduzeća, a ne da njihova informisanost zavisi od insajdera, eventualnih zviždača. („Ako javni medije od nas dobijaju pare, ne smiju da se privatizuju“.)

Učesnici fokus grupe smatraju da sve odluke savjeta javnih medijskih servisa treba da budu javne, kao i zapisnici sa njihovih sjednica.

Oni očekuju da ono što čini jedno preduzeće transparentnim bude u glavnom meniju na sajtu javnog emitera, da ti podaci budu pristupačni i da ih je lako naći.

Obavezno bi bilo da se na veb sajtovima medijskih javnih preduzeća nađu odluka o osnivanju, statuti, spisak zaposlenih, poslovnici o radu, programi rada, izvještaji o radu. Takođe, da sva dokumenta budu lako dostupna. Javnost bi trebala da bude informisana i ko je vlasnik prostorija u kojima se nalaze javna medijska preduzeća.

Kada dokumenti postoje i objavljeni su, onda oni mogu biti interesantni za istraživanje novinarima i drugim zainteresovanim, rečeno je na sastanku fokus grupe predstavnika organizacija civilnog društva.

Sugerisano je, kao veoma važno, da dokumenti budu objavljena u formatima dostupnim osobama sa oslabljenim vidom, ali i da budu u mašinski čitljivim formatima. "Ako objave neki finansijski dokument, a vi nemate mogućnosti da pretražujete po tome dokumentu, onda njegovo objavljivanje nema dovoljno smisla. Ako vi objavite dokument koji je u formatu slike, onda vi ne možete da pretražujete po tome dokumentu", rekao je jedan od učesnika fokus grupe, napominjući da postoje međunarodni i domaći propisi koji obavezuju na tako nešto.

Kao važan problem je navedeno to da ne postoji forma u kojoj javni medijski servisi treba da objavljuju izvještaj o radu.

Valjalo bi, sugerisano je, vidjeti na sajtovima javnim medijskih servisa jedinstveni Kodeks novinara/ki Crne Gore, kao i interna akta koja se bave programskim principima i profesionalnim standardima. Takođe je pomenuto i da bi valjalo učiniti javnim procedure kako zainteresovani mogu da dobiju kopije objavljenih priloga.

Predstavnici javnih medijskih preduzeća, učesnici fokus grupe, su bili saglasni da transparentnost treba podići na viši nivo, uz saglasnost da stranice na kojima su objavljeni dokumenti nijesu pretražive, kao i da objavljeni dokumenti nijesu u mašinski čitljivim formatima.

Izražena je saglasnost o potrebi kreiranja jedinstvenih formi podataka koji se tiču poslovanja javnih medijskih servisa, kako bi ti podaci bili pristupačniji i lako pretraživi.

Pomenuta je i ideja da sva dokumenta lokalnih javnih medijskih preduzeća imaju jedinstven, a poseban internet domen na koji bi vodili linkovi sa pojedinačnih veb sajtova.

Takođe je pomenuta ideja da bi javni medijski servisi, ako im je istinski stalo do unapređivanja programskih principa i profesionalnih standarda, mogli da uspostave neku formu sastanaka na kojima bi se jednom ili dva puta godišnje raspravljalo o problemima sa kojima se emiteri suočavaju u radu, odnosu sa osnivačima, regulatorima, itd.

PREPORUKE

Javna medijska preduzeća (servisi) bi trebala da maksimalizuju svoju otvorenost prema građanima/građankama koji su njihovi indirektni finansijeri, objavljujući na veb sajtovima blagovremeno i u kontinuitetu sva dokumenta i relevantne informacije o svome radu i poslovanju.

Upravljačka tijela bi trebala da usvoje obavezujuće pravilnike s ovim u vezi.

Poželjno je da struktura onog dijela veb sajtova javnih medijskih preduzeća u kojima se nalaze dokumenti i informacije o poslovanju budu jednoobrazni.

Veb sajt stranice javnih emitera treba da javnosti predstave: interne opšte akte, podatke o radu upravljačkih struktura (odluke i zapisnike sa sjednica savjeta), ugovore top menadžmenta, podatke u vezi sa poslovanjem (program rada, finansijski plan, finansijske i programske izvještaje, izvještaje revizora, unutrašnje opšte akte koji se odnose na poslovne

procesu, akt o sistematizaciji radnih mjesta sa izmjenama, odluke o dodjeli varijabila); podatke o imenima zaposlenih sa mjesečnim zaradama, podatke o naknadama na zarade (varijabilne naknade), podatke o javnim nabavkama, podatke u vezi sa cjenovnicima usluga (marketing, iznajmljivanje opreme, prostora, druge usluge); podatke u vezi sa zahtjevima za slobodan pristup informacijama (uključujući i mogućnost pretrage dokumenta u odnosu na podnosioca zahtjeva); podatke u vezi sa radom ombudsmana/komisije za predstavke i prigovore slušalaca/gledalaca (obrazac za dostavljanje prigovora, objavljivanje prigovora i odluka nadležnih komisija i savjeta ili ombudsmana); podatke u vezi sa konkursima i oglasima; podatke u vezi sa javnim raspravama sprovedenim povodom usvajanja dokumenata iz nadležnosti javnog medijskog preduzeća (objavljivanje poziva na javne rasprave i izvještaja sa javnih rasprava)

Sva dokumenta treba da budu lako dostupna na veb sajtovima javnih medijskih servisa i objavljena u nekom od mašinski čitljivih formata.

Forme najvažnijih dokumenta koja se tiču rada i poslovanja (planovi, programi, izvještaji) javnih medijskih preduzeća bi trebala da budu što je moguće unificirane, čime bi bila olakšana njihova izrada, kao i eventualna izrada uporednih analiza od strane novinara i drugih istraživača.

Radi olakšavanja komunikacije sa građanima/građankama potrebno je da članovi upravljačkih organa i menadžmenta imaju svoje e-mail adrese.

Poželjno je uspostavljanje neformalnog formata jednogodišnje razmjene mišljenja predstavnika menadžersko-uredničkih timova javnih medijskih preduzeća o problemima sa kojima se suočavaju u radu, odnosima sa osnivačima, regulatorima, itd, što bi doprinijelo unapređivanju transparentnosti.

Postojanje inokosnih ili kolektivnih tijela koja se bave zaštitom prava slušalaca/gledalaca u javnim medijskim servisima, kao i obrasci za podnošenje prigovora, moraju biti naglašeno vidljiva na veb sajtovima, kako bi komunikacija bila podsticana i maksimalno olakšana. Osim toga, potrebno je povremeno kreirati kampanje kojima bi slušaoci/gledaoci bili podsticani na kritičko praćenje programa javnim medijskih servisa, što bi doprinosilo snaženju odgovornosti, profesionalnosti i etičnosti u radu novinara i ostalih medijskih profesionalaca.

Upitnik za javna medijska preduzeća (servise)

1. Da li vaš javni medijski servis ima svoj veb sajt (označite sa X)? Ukoliko je odgovor Da molimo navedite link.

Kanal komunikacije	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
veb sajt				

2. Da li vaš javni medijski servis ima svoj youtube kanal (označite sa X)? Ukoliko je odgovor Da molimo navedite link.

Kanal komunikacije	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
youtube kanal				

3. Da li vaš javni medijski servis ima fejsbuk stranicu (označite sa X)? Ukoliko je odgovor Da molimo navedite link.

Kanal komunikacije	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Fejsbuk				

4. Da li vaš javi medijski servis ima instagram stranicu (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kanal komunikacije	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Instagram stranica				

5. Da li vaš javi medijski servis koristi još neki kanal komunikacije sa javnošću (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite o kojem je kanalu komunikacije riječ.

Kanal komunikacije	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	

6. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa upravljačkim organima (savjet, direktor/ica, šefovi organizacionih jedinica) koja uključuje i ime i prezime i kontakte sa e-mail adresama (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Naziv organa	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Savjet				
Direktor/ica				
Šefovi organizacionih jedinica				
Ombudsman/Komisija za prigovore gledalaca/slušalaca				

7. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa radom Savjeta (odluke, zapisnici sa sjednica, saopštenja) (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Odluke				
Zapisnici sa sjednica				
Saopštenja				

8. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa radom ombudsmana/komisije za predstavke i prigovore slušalaca/gledalaca (obrazac za dostavljanje prigovora, objavljivanje prigovora i odluka nadležnih komisija i savjeta ili ombudsmana) (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Obrazac za dostavljanje prigovora				
Prigovori				
Odluka ombudsmana/nadležne komisija i Savjeta				

9. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene važeći udgovor o radu sa direktorom/ima (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Naziv organa	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Direktor				

10. Da li vaš javi medijski servis ima objavljen spisak zaposlenih sa zvanjima i mjesečnim zaradama (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Spisak zaposlenih				
Spisak zaposlenih sa mjesečnim zaradama				

11. Da li vaš javi medijski servis ima objavljen spisak zaposlenih sa mjesečnim varijabilnim dodacima na zaradu (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Spisak zaposlenih sa mjesečnim varijabilnim dodacima na zaradu				

12. Da li vaš javi medijski servis ima objavljen periodični spisak spoljnih saradnika i iznose njihovih saradničkih honorara (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Spisak spoljnih saradnika i iznosi njihovih saradničkih honorara				

13. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa poslovanjem (program rada, finansijski plan, finansijski i programski izvještaji, izvještaji revizora, unutrašnji opšti akti koji se odnose na poslovne procese, akt o sistematizaciji radnih mjesta sa izmjenama, odluke o dodjeli varijabila) (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Program rada - produkcion plan				
Finansijski plan				

Finansijski izvještaj				
Programski izvještaj				
Izvještaj revizora				
Unutrašnji opšti akti koji se odnose na poslovne procese				
Akt o sistematizaciji radnih mjesta sa izmjenama				
Odluke nadležnog organa o dodjeli varijabila				
Odluke revizorskog odbora				

14. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa zahtjevima za slobodan pristup informacijama (uključujući i mogućnost pretrage dokumenta u odnosu na podnosioca zahtjeva) (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Rješenja o slobodnom pristupu informacijama				
Mogućnost pretrage dokumenta u odnosu na podnosioca zahtjeva				

15. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa javnim nabavkama i objavljivanjem poziva i ugovora (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Pozivi za javne nabavke				
Odluke o odabiru ponuđača				
Ugovori sa ponuđačima				

16. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa konkursima i oglasima (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Konkursi				
Oglasi				

17. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa cjenovnicima usluga (marketing, iznajmljivanje opreme, prostora, druge usluge) (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Marketing				

Iznajmljivanje opreme				
Montaža				
Iznajmljivanje prostora				
Nešto drugo (navedite)				

18. Da li vaš javi medijski servis ima objavljene podatke u vezi sa javnim raspravama sprovedenim povodom usvajanja dokumenata iz nadležnosti javnog medijskog preduzeća (objavlivanje poziva na javne rasprave i izvještaja sa javnih rasprava) (označite sa X)? Ukoliko je odgovor **Da** molimo navedite link.

Kategorija	Da	Link ukoliko je odgovor- Da	Ne	
Pozivi za javne rasprave				
Izvještaji sa javnih rasprava				

Hvala na izdvojenom vremenu!